

484
MAIG
2017

UNA NOVA NARRATIVA EUROPEA O PER QUÈ AMB MACRON NO N'HI HA PROU

Héctor Sánchez Margalef, investigador del CIDOB

En aquesta situació d'incertesa permanent en què vivim instal·lats des que va començar la crisi l'any 2008, la Unió Europea ha demostrat ser més resilient del que podia semblar. El risc de desintegració que es temia després de la victòria del Brexit al Regne Unit sembla superat. Ara queda per veure quin camí agafarà la Unió Europea i quina forma prendrà **la integració en el futur**.

Perquè a les evidents divisions existents en el si de la UE: Nord-Sud, en la crisi econòmica; Est-Oest, en la mal anomenada crisi dels refugiats; més integració-menys integració quan es tracta de definir el futur del projecte europeu, cal afegir almenys tres divisions més: la divisió ciutadania-elit, la divisió intergeneracional, i la divisió entre euro-compromesos (crítics o acrítics) i euroescèptics.

En les successives eleccions que s'han celebrat en territori comunitari des del 2008, hem vist com forces no tradicionals guanyaven terreny denunciant que les elits polítiques no tenien en compte les necessitats de la resta de la població. Encara que en molts casos la irrupció d'aquestes forces i el seu discurs no ha estat suficient per guanyar eleccions, ni les demandes d'aquests votants estan mancades de fonament ni molt menys el fet de no haver aconseguit el govern els hi resta legitimitat. El discurs eurocrític és una realitat. La Nova Narrativa Europea ha de posar el ciutadà al centre i aconseguir que les elits acceptin que hi ha diferents maneres d'entendre i mirar Europa.

Fa 60 anys que la Unió Europea i les seves formes legals anteriors es defensen de tota crítica amb: a) portem 60 anys sense guerres; i b) som el major espai de prosperitat del món. Mantenir la defensa de la UE únicament en aquestes dues afirmacions incrementa la divisió intergeneracional perquè, sobretot, desespera els joves. La primera afirmació empal·lideix quan analitzem el paper de la UE en els recents conflictes bèl·lics que s'han succeït en les seves fronteres i en ple territori europeu, des d'Ucraïna a la guerra dels Balcans. A més, per a les joves generacions que perceben la guerra com una cosa llunyana, la narrativa de la pau o bé no els importa, o no els sembla suficient. De manera inconscient, la pau es dona per feta. La UE necessita oferir alguna cosa més als seus joves perquè sentin Europa com a seva, de la mateixa manera que la van sentir les generacions anteriors. Això enllaça

directament amb la segona afirmació: si l'actual generació de joves no deixa d'escoltar que viurà pitjor que els seus pares, de què els hi serveix el major espai de prosperitat del món? La idea que la UE consolidaria la seva contestada legitimitat solament a través de l'*output legitimacy* s'ha vist superada. Durant anys es va confiar que les decisions ben preses en benefici de tots serien suficients per dotar de legitimitat a la UE davant dels seus ciutadans. Però l'estratègia s'ha demostrat insuficient perquè obviava el dèficit democràtic que se li atribueix a la Unió, fiava el seu èxit a mesures tècniques (el Mecanisme Europeu d'Estabilitat o el Pacte Fiscal Europeu) i no es movia ni una mica de la narrativa tradicional basada en les dues afirmacions de pau i prosperitat. El lent camí cap a la recuperació econòmica, juntament amb les divisions abans esmentades, ha deixat aquesta idea sense recorregut. Per això, la Nova Narrativa Europea ha de trobar també afirmacions igual de poderoses que recullin les inquietuds del present en què vivim totes les generacions d'uropeus.

La irrupció d'Emmanuel Macron ha ressuscitat l'euroentusiasme, tot i que no sabem si per amor veritable o per rebuig a les idees de Marine Le Pen. El que està clar és que el **caràcter europeïsta** en el discurs del recent estrenat president francès és indiscutible. Encara no ha començat a governar i sembla que Macron solucionarà tots els mals de la Unió Europea. Que ho aconsegueixi o no, no depèn exclusivament d'ell, però és evident que ho intentarà perquè ha vingut carregat amb una bateria de (noves?) propostes: pressupost, parlament i un ministre de finances per a l'eurozona són les més destacades; també més integració per als països que comparteixen moneda o per a aquells que ho desitgin.

Tot i que la crisi financera dels últims anys ha desdibuixat les facilitats, la protecció i el progrés econòmic que la UE ha procurat als seus ciutadans durant dècades, aquestes són reals i existeixen. Euroescèptics a banda, el discurs europeu avui es debat entre els que donen per fets els èxits adquirits i no els valoren en la seva justa mesura; els euroentusiastes, acrítics amb el projecte europeu, que tan sols són capaços de veure els avantatges i posen èmfasi en que si no tenim més beneficis és per culpa dels estats membres i la seva reticència a cedir més sobirania; i aquells que no qüestionen la pervivència de la UE però sí la seva deriva actual. El discurs euroentusiasta fa bé en destacar els beneficis però comet l'error de no entendre que es pot ser apàtic, incrèdul o fins i tot crític amb la Unió sense que això comporti abjurar del projecte europeu. Desitjar que la UE funcioni d'una altra manera no et converteix automàticament en un fervorós seguidor de Marine Le Pen. De la mateixa manera que l'euroentusiasme d'Emmanuel Macron no garanteix per si sol el retorn de la confiança en el projecte europeu.

Perquè la integració continuï, independentment de la forma que prengui, no és suficient (ni ho serà probablement mai més) el *top-down approach*. Amb Macron no n'hi ha prou. Europa ha de (re)construir-se també com un reflex dels seus ciutadans. Per això, serà necessari construir un relat que acompanyi les potencials reformes. La tan esmentada Narrativa Europea ha d'adaptar-se i canviar d'acord amb els temps en què vivim perquè la idea d'Europa no sigui només defensada per les seves elits sinó també pels seus ciutadans.

Aquesta nova Narrativa Europea ha de subratllar els avantatges de la UE però recollint i posant en valor les crítiques sense desmerèixer-les per sumar els apàtics i els desencantats. Ha d'escoltar, abans de proposar, i ha d'intentar imaginar quina Unió pot donar resposta als reptes actuals. Està en mans dels europeus, de tots, explicar la nostra pròpia història.